

Небелиця про лютого царя, невільницю-красуню, страшну стоногу, відважного млидаря та чорного кота

Богдан Нижанківський

I

°

Колись давно-давно була собі країна
(Про це не згадує уже ніяка мапа),
Крізь море йшлося туди, аж майже по коліна,
А звалася вона звичайно – Песвасдряпав.

°

У тій країні цар мав дуже лютий владу
(Він від грози, що в нім, ніяк не міг вже спати),
Вклонялись всі йому і спереду, і ззаду,
І взагалі кругом, аж соромно казати.

°

А жив той лютий цар під хмарами у замку
(Доріжка йшла туди, що на одну лиш ногу),
І він свій край зорив, весь день стояв на ґанку,
А на припоні мав страшну-страшну стоногу.

°

А в замку тім жила невільниця-красуня
(Сумна вона була, розпукою пририта),
І думалось їй – як цар вночі закуняв, –
Коли це, ах коли він натягне копита!

°

Царя боялась страх, аж личко примарніло
(Хоч дарував щодня намисто і коралі),
А як поглянув він – вмівало біле тіло,
Щоби не пригорнув її – ну і так далі...

°

Отак вона жила, лебідка білокрила
(І світ їй почорнів від туги і від болю),
І пиво те пила, що доля наварила,
Хоч ніколи в устах не мала алькоголю.

°

Проходили роки в далеке і незримо
(І чар життя завмер і до життя охота),
Незмінне лиш було нещастя невмолимо,
Тримаючись її, неначе п'яний плота.
°

Та ні! Життя її змінитись врешті мало
(А цар про це не знав, ходив і хмутив брови),
Мов папоротин цвіт вже щастя розцвітало,
Велике й змісту вщерть, як вим'я у корови.
°

Незглибне майбуття, і важко відгадати
(І раб про це не зна, ані тиран горді),
Кому одного дня прилине звук сонати,
Кому кулявий чорт утне на клявікорді.
°

А розповідь оця ніяка це баляда
(Хто хоче, знайде в ній балядні елементи),
Це про кохання річ – одна найбільша правда,
Хоч згадки в ній нема ніде про аліменти.
°

Сідай усяк, хто дав любові все в офіру
(Відомо нам усім: любов за смерть сильніша).
Тим часом я при вас ще перестрою ліру
І вірш оцей зміню на інший розмір вірша.
°

II
°

В країні лютого царя
В млині млинар вродливий жив.
Він переплив усі моря,
І теж "per pedes"[\[1\]](#) він ходив.
°

Ходив він по світах усіх,
Завзято всюди мандрував
І пережив пригод із міх,
Хоч цента при душі не мав.
°

Фатаморганилось[\[2\]](#) ввесь час,
Що знайде вічне щастя він.
Аж потім спостеріг нараз:
Знайшов, але звичайний сплін.

◦

Вкінці млинар примандрував
У царство лютого царя.
"Тут житиму", - собі сказав, -
А на царя то свищу я".

◦

Бо він відважний зроду був,
І не боявся жадних пут,
Хоч від людей навколо чув:
"Втікай, бо горе буде тут!"

◦

Поставив хату він і млин,
І газдівство собі завів,
А з калачів поставив тин,
Та ніколи його не їв.

◦

Крутилось колесо в млині,
І світ, і місяць з-поза хмар,
Крутилися і ночі, й дні,
Крутився з ними і млинар.

◦

У млинаря в млині дрімав
На печі завжди чорний кіт.
Мишей він не ловив, лиш гав,
А хвіст у нього був, як дріт.

◦

І вкупі добре їм було,
Млинар молов, кіт воркотів,
Хазяйство швидко в них росло
І теж ріс тин із калачів.

◦

Не знав млинар про те однак,
Що туга серце обмота,
Хоч він бувалий був козак,
І був твердий, як хвіст в ката.

◦

Ось раптом закохавсь млинар
(Хоч спершу сам не вірив в це),
І важко зносив свій тягар,
Як курка струсине яйце.

°

Він закохався вище вух,
В красуню, що в царя жила,
І з туги потовстів і спух,
Аж дивувалось пів села.

°

Бо дивно, в замку не бував,
Лише до замкових вершин,
Мов гімназист зідхати став,
І з'їв із калачів свій тин.

°

Та що ж! Відомо, що любов
Предивна у житті бува.
Коли горить, не треба дров,
І диму повна голова.

°

І раз, як ніч зійшла на світ,
Пішов млинар на ту гору,
І думав: "Є якийсь там пліт,
А в плоті я знайду діру.

°

"Зроблю крізь неї тільки крок
І вздрю красуню у вікні.
Бо голова від тих думок,
Як колесо в моїм млині".

°

І він помчав у царство див,
Мов хто його гарячим пік.
А як на стежку лиш ступив,
То на одній нозі – скік-скік!

°

Та біля замку – що за жах!
Стонога здержала його!
Аж світ став дубом ув очах,
А кіт в млині сказав: "Ого!"

°

Втікати вже було ніяк,
Попався він в страшний полон,
Як риба рибакові в сак,
Як поміж порцеляну слон.

◦

Запінився із люті цар:

"Мою ти знищив самоту!"

Але відважний був млинар,

Хоч серце скочило в п'яту.

◦

Усе сказав цареві він,

А цар як крикнув, як заляв!

Аж тинк посипався із стін

І піт стоногу обілляв.

◦

І мовив він: "Побачиш ти

Красуню, але знай таке:

Щоранку мусиш принести

До замку міхів п'ять муки.

◦

Так цілий рік!" – І цар скінчив.

Стонога землю аж гребла.

Млинар подумав: – "От скрутив,

Немов батіг з піску й стебла!"

◦

Та погодився й поманджав

Додому, до kota у млин,

І так себе він почував,

Як у колоду вбитий клин.

◦

Носив муку він цілий рік,

П'ять міхів повних – от біда!

І по дорозі скік і скік,

Аж з лоба лилася вода.

◦

По році цар до нього рік:

"Погані в нас тепер часи,

Побудь іще у мене рік,

Щодня мені муку носи.

◦

І ти повинен бути рад,

Не нарікай, ані мур-мур!

А впорожні йдучи назад,

Роби стонозі педікюр!"

◦

І цар замовк, глядить з-під брів,
Стонога землю знов гребе.
А наш млинар аж побілів:
"А шляк же трафив би тебе!"

°

Та службу знов свою почав,
І по дорозі скік і скік!
А кіт на печі: "М'яв" та й "м'яв!"
І так ціліський круглий рік.

°

Красуня снилась кожному ніч,
І також снилася удень,
І м'явкала вже навіть піч,
Красунею був кожний пенъ.

°

А як сходити мав із гір,
Де мрякою туман все крив,
Робив стонозі педікюр,
Ну і собі він теж робив.

°

По році цар йому сказав,
Насупив брови, як сніпки:
"Хоч ти завдання подолав,
То вислухай іще таке:

°

Стонога люта в мене є,
Прийди змагатись з нею тут,
Або вона тебе уб'є,
І станеться тобі капут,

°

Або побореш, то уздриш
Свою красуню. Що, готов?"
"От маєш, бабо, добрий книш!"
Млинар аж стерп і похолов.

°

Прийшов додому, похиливсь,
А кіт до нього: "Муру-мур,
Чого ж ти, ґаздо, зажурився?
Я вже зроблю їм педікюр!"

°

І рано-вранці на зорі

Пішли вони: млинар і кіт,
А як вже були на горі,
Млинар постукав до воріт.
°

Стонога вийшла, – як уздрить
Вона kota! У дірку шмиг!
Аж задрижав весь світ на мить,
І тільки слід по ній застиг.
°

А цар, як цю новину вчув,
Розсипався, – тиран і кат.
Бо зроблений штудерно був
Із сіна і дрантивих шмат.
°

Радів млинар і кіт радів,
І дівчина-красуня теж.
Та мало в словнику є слів,
Для щастя їх не добереш.
°

Весілля в млинаря було,
Три тижні бавився усяк,
По бороді усім текло,
Та не попало в рот ніяк.
°

III
°

Шостистопний ямб дозвольте підстроїти
І розповідь оцю скінчити, як пристало,
Укритий зміст її вгадають навіть діти,
А хто дурний, нехай їсть далі хліб і сало.
°

А жартівливий тон – ніяка це завада,
Це перець, що його підсипуєм у страву.
Кому ж загострий він, то і на це є рада:
Хай липовий п'є чай або ячмінну каву.

Примітка упорядника

Віршована казка "Небелиця про лютого царя, невільницю-красуню, страшну стоногу, відважного млинаря та чорного кота" представлена тут за публікацією у "Календарі на рік 1949", виданому сатирично-гумористичним журналом "Лис Микита". На той час цей журнал видавався українською діаспорою у Німеччині, а згодом його видавництво перемістилося до США. Автором казки є поет-сатирик Бабай, вірші котрого протягом багатьох років друкувалися у кожному номері "Лиса Микити". Під псевдонімом Бабай "приховувався" український поет Богдан Нижанківський (1909-1986).

[1] пішки (з латини).

[2] марилося, ввижалося (від Фата Моргана – міраж).